

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-09-20
Besvaras senast
2023-09-27 kl. 12.00

Till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:20 Samhällets ansvar för klimatanpassning

Den 17–18 augusti 2021 föll cirka 166 millimeter regn i Gävleborg och delar av Dalarna, varav 100 millimeter öste ned över Gävle under två av nattens timmar. Den normala nederbörden för hela augusti är mellan 70 och 80 millimeter. SMHI skulle senare komma att konstatera att skyfallet var ett statistiskt tusenårsregn, och den extrema väderhändelsen placerar sig högst upp på listan över maximal nederbörd på två timmar i Sverige. Konsekvenserna blev enorma med stora skador på såväl offentliga byggnader som vägar och för enskilda fastighetsägare. Totalt gjordes över 7 000 skadeanmälningar till försäkringsbolagen.

I dag krävs Gävle kommuns va-bolag på totalt 1,2 miljarder kronor för de skador som drabbade enskilda fastighetsägare i samband med skyfallet utifrån brister i avloppssystemet. Kommunen bedömer i sin tur att de ansvarar för skador på runt 250 miljoner kronor utifrån svagheter som hade kunnat förebyggas. Lagstiftningen kräver i dag enbart att vattenledningar ska klara statistiska tioårsregn, inte hundra- eller tusenårsregn, trots att dessa kommer att bli allt vanligare i takt med klimatförändringarna.

Under den här sommaren har än fler svenskar fått uppleva skyfall, översvämmade källare, bortspolade vägar och förstörda skördar. Kraftig nederbörd är en av de mest säkra effekterna av ett förändrat klimat, och vi behöver förbereda vårt samhälle på att extrema väderhändelser nu blir allt vanligare. Det handlar både om förebyggande åtgärder inför kraftiga översvämningar och om planeringen av den fysiska miljön.

Sedan 2023 är det lagstadgat att kommuner är skyldiga att upprätta skyfallsplaner och en vattentjänstplan. Det är bra att lagstiftningen har utvecklats inom detta område på senare år, liksom att arbete pågår för en uppdaterad nationell strategi för klimatanpassning. Men samtidigt visar skyfallet i Gävle 2021 på de mycket stora utmaningar som samhället står inför. Runt om i landet finns det redan en stor underhållsskuld avseende va-näten. Detta kommer, tillsammans med allt större behov av att bygga för ett förändrat klimat och sannolikt skärpta lagkrav, att innebära en stor ökad kostnad för kommunerna som ytterst kommer behöva bäras av medborgarna som en del av va-kollektivet eller via kommunalskatten.

Skyfallet 2021 och sommarens översvämningar i samband med stormen Hans

visar tydligt att dagens system inte är hållbart. Skyfall vet varken fastighetsgränser eller kommungränser. Ansvarsgränser mellan kommun, stat och privata fastighetsägare, finansieringsprinciper och lagstiftning behöver ses över. Varken invånare eller kommuner kommer ensamt att kunna lösa de utmaningar som klimatförändringarna innebär.

Min fråga till statsrådet Romina Pourmokhtari är därför:

Är statsrådet beredd att se över lagstiftning och stärka det statliga ansvaret för samhällets klimatanpassning i syfte att förbättra förmågan att förebygga skador och kapaciteten att hantera extrema väderhändelser?

.....

Linnéa Wickman (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch